

Den lilla trädgården : Råd och anvisningar för anläggning och skötsel av en...

Christiansen, Rolf

12 H Br.

National Library
of Sweden

Elon.
Trädg.
(94)
0

P

Den lilla trädgården.

Råd och anvisningar för anläggning och skötsel av en mindre trädgård.

Av
ROLF CHRISTIANSEN.

Bemyndigad översättning av
P. O. Berglund.

Med 28 illustrationer.

BOKFÖRLAGET NUTIDEN, STOCKHOLM.

1916.

PRIS 50 ÖRE.

Kungl. biblioteket

0 0000 000057843

Den lilla trädgården.

Råd och anvisningar för anläggning och skötsel av en mindre trädgård.

Av
ROLF CHRISTIANSEN.

Bemyndigad översättning av
P. O. Berglund.

STOCKHOLM
BOKFÖRLAGET NUTIDEN

STOCKHOLM
SÄNINGSMANNENS A.-B:S TRYCKERI 1916

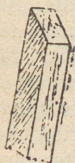
Diverse anordningar i trädgården. Snickeriarbeten o. dyl.

I.

Staketet.

Är du lycklig nog att bo på en plats, där du kan få ett litet stycke jord att råda över, skall du under sommaren ha mycket nöje av att där anlägga en liten trädgård — icke blott nöje, förstås, utan även stor nytta, ty arbetet därmed skall bl. a. ge din karaktär ett värde och sinnet en riktning som skall utmärka dig till livets slut. Låt oss därför nu först se, vad du har att göra för att få din trädgård så vacker som möjligt.

Först skall du hägna in din jord, så att du får ha den i fred och för att man må kunna se, att där är en riktig trädgård.

Avsågad
ribba
(stolpe).

Vid en brädgård eller hos en snickare skall du då köpa dig 6 ribbor av $1\frac{1}{4}$ meters längd vardera. Dessa avsågas snett i ena ändan. Det blir pålar. För att alla skola få samma snedd, lägger du den först avsågade på var och en av de andra, vid deras avsågande. Vid ribbornas andra ände slås några solida tvärpinnar, som skola stötta

pålarne, när de ställas i marken. Har du tillgång till tjära, så bestryk därmed pålarnes nedre del, på det att de icke skola murkna. Därpå gräver du sex hål i jorden, cirka 30 cm. djupa, på de ställen, som motsvara a, b, c, d, e och f, fig. 3. Hålen d och e skola vara omkring 0,628 meter från varandra, ty där skall grinden till

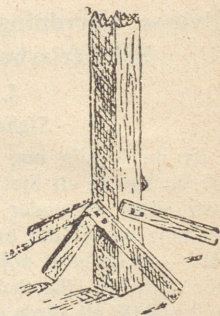

Fig. 2. Stolpe med stöd.

trädgården vara, och du måste se till att de fyra hålen c, d, e, och f komma i samma räta linie. Till den ändan sticker du 2 pinnar i jorden, en vid c och en vid f. Mellan dem spännes ett snöre stramt efter marken, och längs därefter göras med spaden märken, där pålarne skola stå. När du grävt hålen, ställer du dit pålarne; hålen fyllas och jorden stampas väl.

För att få jorden till att bättre sjunka ihop kring pålarne efter nedskyfflandet, så töm en pyts vatten vid sidan av pålen. Du gör

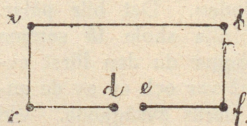

Fig. 3. Plan av inhägnaden.

klokast i att först anbringa pålarne vid c och f.

Med tillhjälp av ett snöre, spänt emellan dem, kan du lätt vinna att pålarna vid d och e komma att stå på sina platser i rätta linien.

Ävständnen mellan c—d och e—f skola vara lika stora, och du bör se till, att pålarnes övre ändar ligga i samma plan.

Ävmät nu 10 cm. från övre ändan av pålarne och utmärk stället med ett blyertsstreck. På samma sätt göras blyertsstreck 0,628 meter under de översta märkena.

Nu skall du ha några andra ribbor, inte fullt så grova som pålarne, men åtskil-

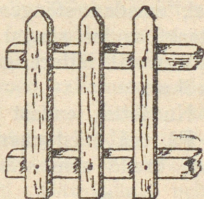

Fig. 4. Del av staketet.

ligt längre. En av dem slås fast nertill mellan a och c, strax ovan blyertsmärkena, och en annan slås fast upptill tätt under märkena. Äro de för långa, sågas de av vid pålen c. Likaledes slås stänger eller ribbor nertill och upptill mellan c och d, e och f samt mellan f och b, men inte mellan d och e.

När du blivit färdig härmed, skall du ordna med spjälorna.

Dessa kunna vara något över en meter långa, 3 cm. breda och 1 cm. tjocka. De sågas spetsiga i övre ändan, fig. 4. När du

sågat till en spjåla, lägger du den på den nästa, och du sågar efter den första, och så undan för undan. Därefter fastslås spjälorna så, att de komma i jämnhöjd med pålarna och att avståndet mellan dem är lika. Med tillhjälp av ett måttband och en blyertspenna utmärkas först de ställen på ribborna, där spjälorna skola fästas. Kan du få en kamrat till att hålla en yxa eller en träklabb bakom den punkt, där du slår in spiken, så är det till stor fördel, emedan stängerna då icke skaka så starkt under slagen och du sålunda får spiken att lättare gå in i träet utan att krökas.

Nu fattas endast grinden och staketet.

På två trästycken av samma tjocklek och bredd som stängerna och en smula

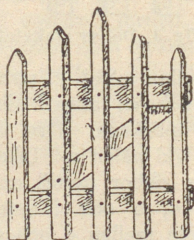

Fig. 5. Grind.

kortare än avståndet mellan d och e (fig. 3) slås spjälor. De mellersta av dem kunna göras litet längre än de yttersta. För att få grinden riktigt stadig, anbringas en spjåla snett över. Grinden fästes medels ett par gångjärn och stänges medels hake och sinka. (Fig. 5).

Kan du skaffa litet grön färg och måla staketet, så vinner det i prydlighet.

II.

Säten och bord i trädgården.

Vid detta laget kan du göra bord och säte i trädgården, för att så mycket bättre kunna beskåda ditt värk och glädjas över dess fort-

Fig. 6

skridande. Vad säte eller bänk beträffar, så har du att skaffa fyra pålar av passande längd, spetsa dem i ena ändan och

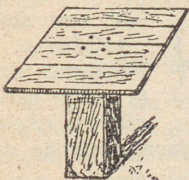

Fig. 7.

så med yxhammarn slå ned dem i jorden, så att de stå stadigt. Därefter tages ett bräde, hälst släthyvlat, och lägges på pålarne, vid vilka det fastspikas (fig. 6). Bordet kan göras på liknande sätt, men det — skivan — kan också uppbäras av blott en påle. Den förses nedtill med tvärrinnar alldeles som staketpålarne och nedgräves tillräckligt djupt i jorden framför bänken.

På toppen av pålen lägges en fyrkantig träplatta, som kan tillvärkas av smalare bräder, som åter sammanhållas av påspika-

sa med yxhammarn slå ned dem i jorden, så att de stå stadigt. Därefter tages ett bräde, hälst släthyvlat, och lägges på pålarne, vid vilka det fastspikas (fig. 6). Bordet kan göras på liknande sätt, men

Fig. 8.

de tvärbräden. Bordets skiva får nämligen lov att vara jämn och glatt.

III.

Ett lusthus i trädgården.

Kring bordet och bänken i trädgården kan du uppföra ett lusthus. Därtill behö-

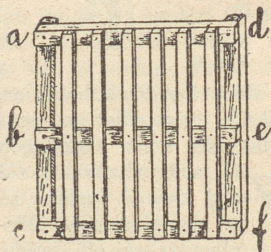

Fig. 9.

stå. När de äro nedslagna, fastslås de

ver du 6 läkter, cirka 2 meter 30 cm. långa, som nedgrävas cirka 30 cm. på liknande sätt som staketpälarna.

Punkterna (fig. 8) visa huru pälarna skola

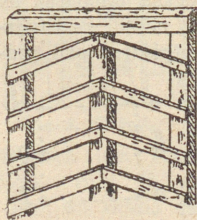

Fig. 10 a.

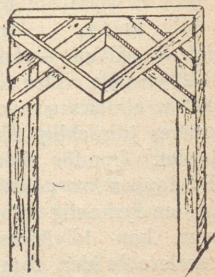

Fig. 10 b.

andra läkterna på ändarne av dem, först över abc och def, därefter över ad, be, och slutligen över cf. Tvärs slås ribbor (fig. 9). I stället för tillsågade ribbor kunna tagas grenar.

Sidorna av lusthuset beslås likaledes med ribbor, som fig. 10 a utvisar. Om lusthuset, som här är antaget, ej står mot en vägg, göres baksidan på samma sätt som en av gavlarna, men en påle till på mitten fordras. Framsidan göres som fig. 10 b utvisar.

Lusthuset bör målas.

IV.

Flaggstång och flagga.

Anfag att du har en stång på ej fullt 2 meter. Den skall rundtäljas, undantagandes de nedersta 30 cm., där stången gärna kan vara fyrkantig. Stången skrapas glatt med ett stycke glas. När du är färdig därmed, kan du laga till knappen, som skall sitta i toppen. På en brädlapp om ett par centimeter tjocklek ritsar du en cirkellinie av 5 cm. diameter. Cirkellinien utsågas med lövsåg, kanterna avskäras och rundas, varefter träskivan putsas glatt med glas och sandpapper. I mitten borrar ett hål.

Fig. 11. Därigenom slås en spik ned i

översta ändan av flaggstången — men först bör du införa en skruvögla (fig. 11) i knappens undersida (fig. 12). I öglan stickes en 6 meter lång lina, i vars bägge ändar knutar slås, och de sammanbindas med en lätt upplöslig knut.

Fig. 12.

Flaggstången är nu färdig och kan sättas upp på framsidan av lusthuset så som fig. 13 utvisar. Observera att du måste låta någon person hålla emot med en yxa eller dylikt på andra sidan av ribbvärket, så att det inte ger sig eller går i spillror, när du spikar. Kan du få flaggstången målad vit och knappen guldbronserad, blir det så mycket prydligare.

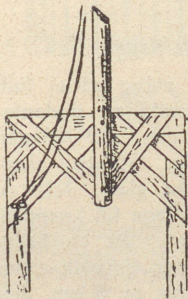

Fig. 13.

Vid nedre ändan av flaggstången anbringas en inrättning för fastgörande av flagglinan (fig 14). Tälj till två klotsar, 1 cm. tjocka och lika så breda. Den ena göres 2 och den andra 6 cm. lång. Mitt igenom dem borras försiktigt ett hål, varigenom slås en 2-tumspik, så att den går igenom den större och den mindre klotsen in i flaggstången (fig. 14).

Under det du håller på med stånden, så kanske din mor eller syster kan sy flaggan (fig. 15). Den kan lämpligen vara en 60 cm. lång och ej mera än 50 cm. bred. På ena kortsidan av flaggduken fastsys ett snöre,

Fig. 14.

men det skall vara längre än flaggans ena sida och nå en 16 cm. utanför vid ena sidan och en 60 cm. vid den andra. Vid snörets båda ändar slås knutar (fig 15).

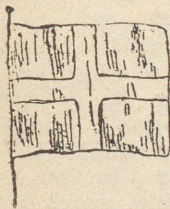

Fig. 15.

Har du nu omsider både stång och flagga färdig, kan du hissa den senare, vilket sker på det sätt att du binder flaggans korta snöre vid flaggstångens snöre och drar litet i detta senare snöres andra ända. Därvid går

flaggan litet till väders, och du kan bättre komma åt att hopbinda de två andra ändarne. Hissa sen flaggan i topp!

Vill du ej ha flagga på lusthuset, kan du slå ner flaggstången på ett eller annat lämpligt ställe i trädgården, men du bör då ha en stång på 3 à 4 meter.

Innan du går och lägger dig, tag in flaggan — det passar sig inte att flagga nattetid.

Vid en persons begravning hissas flaggan på halv stång, men så snart begravn-

ningen avslutats, hissas flaggan i topp — som en ny hälsning till den avlidne!

V.

Vattenkonst i trädgården.

Med liten händighet kan du också anordna en springbrunn i trädgården. Då måste du först köpa två kritpipor och pröva om det är god luft i dem.

Ur en jämn flädergren om 25 cm. längd utstickes mårgen med ett stycke järntråd — se till att all mårgen kommer ut, ty eljes stoppas spring-

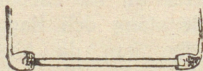

Fig. 16.

vattnet. Ett rör av glas är självklart bättre än fläderröret och kan i handeln fås för 20—30 öre. Röret fästes medels kitt i de båda kritpipornas huvuden. Fig. 16.

Därefter gräves på ett ställe i jorden, där springbrunnen skall vara, ett långsträckt hål, och däri placeras den ovan beskrivna apparaten så, att pipornas spetsar vändas uppåt och nätt och jämt nå upp till markens yta. Runt röret och piporna klenas blålera, som tillstoppas möjliga otätheter och även gör att ledningen ligger säkert. För att hindra smuts' inträngande i röret eller i pipspetsarna, insätts små tillspetsade pinnar i hålen. Sedan skyfflas jord i gropen, men den fylles

icke helt och hållet, ty där skall vara plats för springvattnets bassäng. Den åter kan göras av en balja eller ett gammalt tvätt-

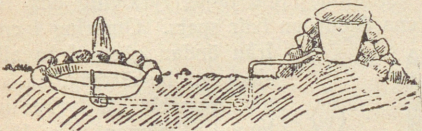

Fig. 17.

fat, i vars botten, se fig. 17, borras ett hål, varigenom den ena pipspetsen skall sticka upp.

När bassängen är anbrakt på sin plats, skyfflas en del av den uppgrävda jorden tillsammans över den, och man kan till slut dekorera anläggningen med en rundel av stenar eller snäckor.

Ett stycke från bassängen ordnas en nätt stenkulle omkring ett kärl som skall stå så högt som möjligt. En större blomkruka, vars bottenhål tillkittas kan härtill brukas. Nära kärlets botten borras ett hål, vari åter stickes en pipspets, som får lov att kittas fast väl. På den pipspetsen fästes ett stycke gummislang, som kan nå till a och där påträdas, efter det stic-korna — se ovan — avlägsnats.

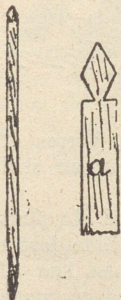
När du slår vatten i det där kärlet — ju större det är, dess bättre — börjar vattenkonsten omedelbart sitt spel.

Ju högre kärlet står över bassängen, desto högre stiger vattenstrålen i höjden.

VI.

Blomstöd i krukor.

En tunn pinne täljes fyrkantig och får i ena ändan en tvär spets. Omkring 1 cm. från ändan göres från alla sidor en inskärning, så att där framstår ett fyrkantigt huvud på pinnen. Fig. 18 a. Pinnens andra ända, som skall ned i jorden, formas med en lång, dock icke för tunn spets.

Med tvärpinnar kunna förenas två blompinnar, fig. 19, och om man så behagar, kan man i mitten anbringa en tredje korspinne, som inte behöver gå ner i jorden. På figuren är den antydd genom punkterade linier.

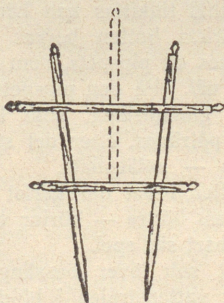

Fig. 19.

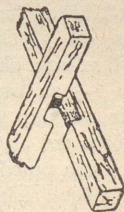

Fig. 20.

När de olika delarne av ett sammansatt blomstöd skola hopfästas, läggas de löst på varandra i den ställning, de skola ha. Med blyerts utmärkas de punkter, där hopfästningen skall göras, och där formas utskärningar såväl i de långa pinnarne som i tvärpinnarne, så att de passa i varandra, fig. 20, förband. Mitt igenom fogningsställena slås ytterligare en trådstift.

Till slut grönmålar man blomstödet.

VII.

En kratta.

I trädgården är krattan ett alldeles oundgängligt redskap — men du kan kanske själv tillvärka det.

För åstadkommande av huvudet, det tvärrä, vari krattans tänder skola sitta, fordras ett stycke av något starkt träslag (ek, björk, bok, inte furu). Huvudet skall vara en 20 cm. långt, ett par cm. tjockt och brett. Det skall vara täljt eller hyvlat riktigt slätt. Till skaft bör du ha en stång av 125 cm. längd och av ett par cm.

Fig 21. tjocklek. Det täljes runt in till 35 cm. från nedre ändan. Mitt i huvudet borras ett hål och däri fästes med

hjälp av en lång trådspik krattans skaft. Fig. 21. För att förstärka förbandet gör man en trekant av tunnt, men starkt materiel, lönn t. ex., eller bleckplåt. Fig. 22. Trekanten skruvas eller spikas fast.

Till krattpinnar — tänder — användas 3-tumsspik. Med en borrhål, något smäckrare än de till användning kommande spikarne, borraras med vid pass 3 cm. mellanrum hål för dem eller tänderna, som därefter slås in.

Och så är krattan färdig.

VIII.

Skydd mot vinterkölden.

Då många plantor, som stå ute om vintern, lätt taga skada av frosten, blir det ofta nödvändigt att skydda dem däremot. Smärre träd och buskar kunna skyddas genom att man omlindar dem med halm och därutanpå binder tjockt papper eller säckväv. Småväxta plantor skyddas genom ett ordentligt lager av löv eller tång. Isynnerhet böra lökväxter på detta sätt skyddas.

IX.

Växternas förökning.

Växternas förökning, fortplantning, försiggår *genom frön*, genom avläggare och genom sticklingar.

När plantan under en tid blomstrat, vissnar blomman och där utvecklas en frukt, in i vilken nytt frö danas. Vart och ett av de nya fröna innehåller en fullständig, ehuru mycket liten planta, grodden, som, då fröet lägges i jorden, växer upp och blir till en stor planta av samma slag som den, som bar fröet.

Vad t. ex. en sådan kulturväxt som äppelträdet angår är det dock inte lönt att uppdraga sådana av frön, ty de i sinom tid därav uppståndna äppelträdens frukter bli hårda och sura, knappast ätbara. I ty fall använder du dig därför av metoden *avläggare*.

Många plantor ha en starkt förgrenad rot jämte flera stjätkar, s. k. stammar, rotstockar. Sådana plantor kunna lätt delas i flera genom att man skär eller sliter en stam med tillhörande rötter från den övriga plantan och så sätter den i jorden, där den då skall slå rot, växa och bli en självständig planta. På detta sätt delar man t. ex. bestånd av styvmorsblommor och bellis.

Egentliga avläggare fås sålunda att man böjer en gren eller stam av resp. buske

eller planta ned i jorden och tvingar den att bli där genom små träkrokar, som slickas över dem. Den sålunda böjda grenen skall då slå rot. Så snart detta skett, skäres den loss från — låt oss säga — moderplantan och kan nu flyttas till en annan plats som en alldeles ny och självständig planta, men naturligtvis av alldeles samma egenskap som den ursprungliga.

Av en mängd plantor, träd och buskar kan man få de avskurna stammarne och grenarne till att fastväxa, när man »sticker» ner dem i jorden. De skjuta där rötter och bli självständiga plantor. Den gren, som skall brukas som *stickling*, bör vara knoppande och skall avskäras med en skarp kniv, så att snittet blir jämt och glatt. Därefter sättes sticklingen — snittändan nedåt — i en blomkruka med god jord — vattnas rikligt. Däröver sättes en tom blomkruka för att skydda det nya livet mot den starka solen. Så betäckt får sticklingen stå i flera dagar och, när man tagit bort den tomma krukans, ställes den unga plantan på ett skuggigt ställe, tils man finner att den börjat växa — först då kan den utplanteras i trädgården.

Ett annat bättre tillvägagångssätt, som är brukligt inom större trädgårdar, är följande: Sticklingar av pelargonier, bladbegonia, chrysantemum m. fl. växter sättas lämpligast i små lådor eller fröfat, fyllda till två tredjedelar med god sandblandad jord, vilken tillsättes med litet fint sönder-

malet torvströ. Torvströet gör att sticklingarna få ett gott rotsystem. Sedan jord, sand och torvströ sammanblandats väl, strör man litet fin, vit, sållad sjösand ovanpå jordblandningen i lådan och packar det till en jämn fast yta. Sedan sättas sticklingarna i lådan. Man får genomvattna grundligt, när man satt dem, men sedan har man blott att tillse att en jämn svag fuktighet bibehålles. Blir det för surt i jorden ruttna sticklingarna. Om ej sticklingarna äro för långa, rotas de fortare, om man lägger en glasbit över lådan eller krukans, men man lemnar en springa öppen för luft. Sticklingar fordra ljus, varför man förvarar dem på en ljus och varm plats. Om det är alt för stark sol kan man skugga sticklingarna första dagarna. Detta bör dock endast ske om de sloka.

Ju längre ned på stammen grenen har sutit, dess lättare skall det vara att få den att slå rötter. Sticklingar av träd och buskar med mjuk ved, t. ex. pil, poppel, rosor, krusbär, vinbär, hallon, lyckas i regel, varemot bok, ek och fläder, som ha hård ved, endast med svårighet kunna fås att på detta sätt förökas.

Vill man ta sticklingar av mycket saftrika plantor, t. ex. kaktus, får man låta de avskurna skotten ligga så länge, innan de planteras, att skärytan intorkat — eljes ruttna de sticklingarna och förfelas.

X.

Frödling.

Mycket av de frön, som skola brukas för sådden, kan du själv producera genom att låta resp. plantor stå, tils de satt frö. Föreligger ej fara för att fröna falla ut, kan man låta plantan stå, tils fröna äro mogna, i motsatt fall böra de fröbärande stänglarna skäras av, förr än fröna helt mogna, och hängas upp på ett torrt skuggigt ställe. Vid sålunda åstadkommen eftermognad undgår man att fröna falla ut och tillspilloivas. De mogna fröna läggas i pappersstrutar eller påsar, som förses med namnbeteckning och förvaras på ett torrt ställe till nästa såningstid.

En del växter, exempelvis lövkoja, reseda och körvel sätta frö samma år, de sås, medan andra t. ex. kål, persilja, selleri och gyllenlack sätta frö först det andra året. Vili man ha blomster och frö av dessa senare under loppet av nästföljande sommar, bör fröet sås strax efter det att det blivit moget. Det kan då komma upp samma höst, och plantan kan övervintra och sätta blom därpå följande sommar.

De plantor, som skola sätta frö, böra självklart vara av utsökt beskaffenhet, kraftiga och goda.

Den egentliga trädgårdens anläggning, dess skötsel.

XI.

Planens uppdelning eller utnyttjande.

Trädgårdssängarnas form och storlek skola självklart rättas efter det till förfogande stående området och dess storlek.

Låt oss antaga att arealen har konturer, som motsvara någon av här återgivna fyra teckningar. Med hjälp av krattans skaft utstreckas sängarna på jorden. De erfor-

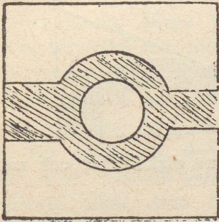

Fig. 23. Cirkelrund rabatt.

derliga räta linier-na slås efter snören, som äro utspända mellan två i marken nerstuckna pinnar. Den cirkelrunda rabatten, fig. 23, tecknas med hjälp av ett spänt segelgarn med öglor i båda ändar, den ena löpande kring en i marken nerstuckna pinne och

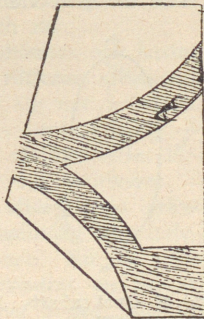

Fig. 24. Rabattform av cirkeldelar.

den andra omkring en något spetsig pinne, som kan hållas i handen. Vid tecknandet av den yttre cirkellinien användes ett motsvarande längre snöre.

För åstadkommande av en oval rabatt har man två i marken fästa pinnar och en tredje rörlig.

De övriga kroklinierna äro tecknade på

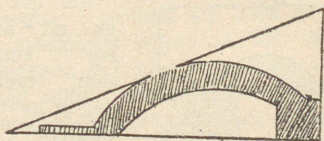

Fig. 25. Rabattform av cirkeldelar och raka linier.

samma sätt som den cirkelrunda. De äro delar av en cirkellinie, men denna cirkel så stor att man vid tecknandet inte blott

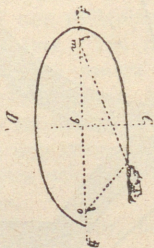

Fig. 26. Oval rabattform.

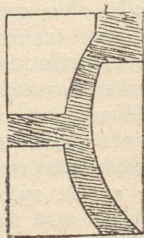

Fig. 27. Rabattform av cirkeldelar och raka linier.

måste ha ett längre snöre utan även utför teckningen med en utanför trädgården fäst pinne.

XII.

Jordens beredning.

Har det stycke jord, som du fått till ditt förfogande, länge legat utan att ha använts till trädgård, måste du väl genomgräva jorden med spaden.

I trädgårdens ena ända gräves ett 30 cm. djupt dike med lodräta sidor. Alldeles vid sidan av detta gräves ett liknande dike, varvid jorden kastas ned i det första diket, som fylles därav. Vid sidan av detta andra dike gräves ett tredje, varifrån jorden kastas i det andra o. s. v. Så förfäres tils hela jordstycket formligen vänts upp och ner.

Alla stora stenar upphämtas och kastas åsido, på det att icke rötterna sedan må möta hinder att borra sig ner i jorden. Denna djupgrävning — jordvändning — företages på hösten, så att jorden får ligga vintern över innan den kultiveras.

Emellertid utsprides efter denna grävning ett gott lager hästspillning eller halv-ruttna löv, och gräves ner. När du grävt en spadbladslängd, hopkrattas en del av gödseln och stampas ner i den erhållna fåran, varefter nästa fåra gräves och jor-

den kastas på gödseln. På detta sätt gräves all gödseln ner och jorden krattas, så att den blir alldeles jämn. Alla stora klimpar tuhackas. Trädgården skall nu ligga i fred tils det blir vår.

Så snart kälen gått ur marken, begynnes då arbetet i trädgården. Jorden gräves om med korta men djupa spadtag, och man tillser att den jord, som förr var vänd nedåt, nu vändes uppåt. Efter grävningen krattas jorden åter jämn. Härmed är jorden tils vidare tillräckligt bearbetad. Skulle den under sommarens lopp bli hård, uppluckras den med krattan.

XIII.

Gångarna i trädgården.

Sedan sängarna och rabatterna tecknats, åstadkommas gångarna på det sätt, att jorden, där de skola utläggas, hårt tilltrampas, tum för tum. Gångarna äro på fig. 23—27 antydda med skuggning, schraffering.

Du ser nog lätt, var du bör ha ingången till din trädgård, ävenså det eventuella lusthuset.

På gångarna strös ett gott lager av grus eller i brist därpå sand. Intetdera är nödvändigt men det piffar upp trädgården.

Kom ihåg att gångarna skola vara kull-

riga, litet högre på mitten, så att rägnvattnet avrinner.

XIV.

Sängars och rabatters infattning.

Framför alt måste det vara en tydlig gräns mellan säng, rabatt och gång. Detta uppnås genom att man med spaden skarpt avskär sängarnas, rabatternas, kanter, men när den lösa jorden dock oupphörligt skri-der ner på gångarna, gör du klokast i att förse sängarna — rabatterna — med s. k. infattningar. Sådana kunna bestå av sten — inte tegel — eller stora snäckor, som utläggas längs kanterna. Barriärer kunna även åstadkommas genom nerstickande av tombuteljer, i bågar böjda grenar, den ena inpå den andra o. s. v.

På alla sätten hålles jorden på sin plats och gångarna ligga vackra.

Till infattning kunna även användas en del gräs, smultronplantor eller buxbom.

En liten drivbänk.

Får du tag i ett par gamla fönster, kan du anordna en drivbänk. Efter fönstrens storlek gör du en ram av 12—15 cm. bräder, väl hopspikade i ramens hörn. På ramens insida slås lister varå fönstren kunna ligga infattade.

Där drivbänken skall förläggas gräves ett fyrkantigt hål av ramens storlek, hålet

av 75 cm. djup. Ramen lägges däri så att den mot söder vättande smala sidan blott når ett par tum ovanför marken, under det att den andra sidan är nästan helt och hållet ovanför jordytan. För att hålla ramen i denna sluttande eller sneda ställning, låter man den vila på grunder av en mursten i vardera hörnet.

Jorden utanför ramen skottas därpå så, att där inte bli några tomrum. Det ovannämnda hålet fylles med färsk hästgödsel, fönstren läggas på, och det hela får stå en 8 dagar, tils små vita svampar uppträda i gödningen. Därpå avtagas fönstren, gödseln stampas ihop, och ovanpå den lägges ett par cm. tjockt lager av gammal gödsel. Det hela jämnas ut och ett cirka 30 cm. tjockt lager god jord påföres. Är jorden något fuktig, måste man låta drivbänken ligga några dagar och torka. Torkningen främjas genom att man emellanåt gräver om jorden så att den blir vänd och åter vänd — fönstren äro öppna, så vida det ej rägnar. Efter sådan behandling besås jorden. Blir det kallt under natten täckas fönstren med en matta eller vad skynke man kan ha.

Om vintern tagas fönsterna in, och jorden och gödseln tas upp för att drivbänken nästa vår skall vara färdig att tagas i bruk.

Har man under den varmare årstiden plantor i sin drivbänk, låter man driv-

bänksfönsterna stå på glänt genom att man lägger klossar emellan eller också tager man alldeles av fönstren, så att det inte blir för varmt i drivbänken.

Altemellanåt måste man på detta sätt »lufta», ty plantorna i drivbänken fordra luft.

XV.

Planteringen.

Ofta händer att en planta måste flyttas, antingen emedan den står på en oläglig plats eller emedan en planta i rabatten gått ut och alltså bör ersättas av en annan, eller vidare, som i sammanhang med sårningen nämndes, när de unga fröplantorna skola omplanteras. I alla fall gäller att inte plantan, som flyttas, tar skada.

Skall ett träd eller en buske flyttas, måste man gräva djupt däromkring och långt ifrån stammen så att icke resp. rötter förstöras. Jordklumpen emellan rötterna, bör få följa med, när trädet flyttas; och när trädet satts ner på sin nya plats, vattnas det rikligt, förr än gropen helt täckts, varefter slutligen jorden väl tilltrampas omkring rötterna.

Lämpligaste tiden för flyttningen av sådana växter är sent på hösten, i landets sydligaste del även tidigt på våren, längre

norrut även under sommarsolståndet. Vid utplantering av små plantor må man likaledes se till, att icke rötterna skadas. Med en rund, tillspetsad pinne, en planteringspinne, göras hål. Roten får ej stickas ner böjd utan rak; jorden klämmas med försiktighet kring plantan med tillhjälp av fingrarna och planteringspinnen.

XVI.

Sådden.

Hos trädgårdsmästaren kan man köpa unga plantor till att utsätta i trädgården, men du kan också genom att själv utså frö erhålla plant.

Blomsterfrön sås tidigt på våren i en låda, som ställts i fönsterkarmen inne i bostaden så, att jorden får rikligt med sol och ljus. Över fröet strös ett tunt lager jord, som därefter lätt tillklappas med handen — jorden hålles ständigt fuktig. Fröna sås inte för tätt, ty då bli plantorna för långa, tunna och svaga.

Så fort de små plantorna fått 4 blad, tas de försiktigt upp med en pinne, som stickes ner under dem. Därpå planteras de på en 7 cm. avstånd från varandra i en annan låda eller i en blomkruka. När trädgården är uppgrävd och det blir mildt i luften, utsätts plantorna i sängarna, helst på eftermiddagen efter ett rägn. De unga

plantorna böra så vitt möjligt de första dagarna efter utsättandet skyddas för solstrålarna genom att man sätter blomkrukor öfver dem eller, i brist på sådana, pappersstrutar. Af de olika slagen blomsterfrön må framhållas: Reseda, aster, lövkoja och gyllenlack.

Köksväxtfrön kunna likaledes sås i lådor och sedan utplanteras likasom blomsterfröna, men vanligen utsår man dem på själva växtstället, i slutet av april och i början av maj.

Men även här gäller att inte så för tätt. För att undgå detta kan man blanda fröet med torr sand och utså den i sängen. Komma trots detta de uppväxande plantorna för nära varandra, rycker man upp en del av dem, så att de övriga få plats att växa.

När fröet är sått, drives det med krattan ner i jorden, vilken åter till tillklappas med en skyffel. För att hindra sparvarna att plocka upp fröna, belägger man den besådda sängen med ris eller kvistar eller också spänner man helt nära jorden segelgarnssnören med fastbundna pappersremsor.

Af vanliga grönsaksfrön må nämnas: Sallads-, morots-, rädis-, krasse-, purjolöks-, kål-, körvel-, rödbets-, timjams- och persiljefrön.

XVII.

Köksväxter.

I tider av lifsmedelsbrist får din trädgård inte sakna en del grönsaker — t. o. m. under normala förhållanden ges väl knappast något mera tillfredsställande än att få spisa rädisor, sallad eller ärter av egen odling. Vad grönsaker angår är det av vikt att genom grävning väl bearbeta jorden och väl gödsla den före sådden.

Rödlök sås i april eller maj i starkt gödslad jord. Upptages i september, när toppen avvissnat och får ligga ovan jord i 14 dagar, tils den är fullständigt torr. Rödloken förvaras sedan på ett frostfritt, torrt ställe.

Purjolök sås inte. Hos trädgårdsmästaren kan du för 10 öre få köpa ett bestånd, som kan delas i flera mindre. De stå ute över vintern. Endast toppen användes.

Morötter sås i april eller maj och gallras väl, så att de få plats för sin utveckling. Kunna förvaras vintern över, om de läggas i en låda med sand, som ställes på ett frostfritt ställe — förutsatt nu bara att skörden blir så stor att du behöver vidtaga sådan åtgärd.

Rödbetor sås i maj — de små piantorna tåla icke nattfrost — förvaras på samma sätt som morötterna.

Rädisor kunna sås flera gånger under loppet av sommaren — du kan ha färska välsmakande rädisor från tidigt på våren till sent på hösten. De få emellertid lov att ryckas upp, innan de börja skjuta långa blomstänglar. Varom icke, bli de sega, träartade och bittra.

Rättikor sås i slutet av juni månad. De bli stora som en knuten hand eller ännu större. De äro till färgen svarta. Förvaras i sand till vinterbruk. De skalas, skäras i skivor och förtäras till smörgås och smaka nästan som rädisor.

Persilja sås i april eller maj. Kan förvaras för vinterbehov, om man först torkar den i en varm ugn och så findelar den gonom att rulla den mellan händerna och så lägger den i flaskor, som väl korkas.

Ärter läggas ut i slutet av maj. Sängen skall vara 625 cm. bred. Så nära sängens två kanter som möjligt gör man en 3 cm. djup fåra, vari ärterna läggas på 6—10 cm:s avstånd från varandra. Tillklappas litet med krattans översida, sängen utjämnas. Så snart ärtplantorna äro ett par tum höga, kupas de, d. v. s. jord skrapas ihop omkring dem, så att blott de översta bladen nå ovanför. Ha plantorna efter en tids förlopp åter nått en 5 cm. ovan jordytan, kupas de ånyo, och så nedsätts kvistar vid varje planta, så att de ha något att fästa sig vid och därmed lyfta sig från jorden.

Sallad och krasse sås så tidigt, som det kan låta sig göra. Salladens blad spisas råa, men eljes tillagas de på olika sätt. Krassen ätes också rå och är på grund av sin kryddsmak ett av många omtyckt smörgåspålägg.

Gurkan skall, för att trivas, ha djup och starkt gödslad jord samt stå på ett lugnt och soligt ställe. I maj eller juni gräves sängen, som bör vara 1 meter djup eller något mera. Mitt i den gräves en ränna så bred som spaden och drygt 30 cm. djup. Rännan fylles därefter till hälften med duv- eller höns gödsel, och jorden fylles åter ovanpå gödningen. Nu utläggas gurkfröna på 5 cm. avstånd från varandra. När plantorna kommit upp, kasseras de sämsta och ryckas upp, så att det blir en 30 cm. mellan de kvarstående. Är jorden mycket torr, bör den upprepade gånger vattnas. Under fuktiga somrar läggas några grenar på sängen, så att stänglarna kunna lyftas från jorden och frukterna därigenom undgå att ruttna.

Pumpans frön läggas i april i blomkrukor och omplanteras ett par gånger i större krukor. I juni nedgrävas plantorna i trädgården. Hålet, vari plantan skall stå, gräves tämligen stort, och däri lägges ett par skyfflar gödsel, varefter plantan ditsättes. Jämn vattning med flytande gödsel under den torra tiden skall i hög grad främja växandet. Likasom gurkplantorna må

pump-plantorna sättas på ett mycket lugnt och soligt ställe.

Då gurka och pumpa ta mycken plats, torde du få nöja dig med en eller två blott av dessa plantor.

Av *jordgubbsplantor* kan du köpa en 10 stycken hos trädgårdsmästaren, inte flera, ty de skjuta långa revor, som slå ut och bilda nya plantor. Särskild plats behövs inte för jordgubbsplantorna — de kunna placeras längs rabatternas kanter. Sedan jorden rikligen gödslats, hälst med latrin, utsätts jordgubbsplantorna i augusti eller september. De böra stå på ett avstånd av 6—10 cm. från varandra och vattnas väl under den torra årstiden. Sommaren efter det de planterats (på hösten) ge de blott få bär, varemot de avkasta rikligt det andra och tredje året. Man bör inte ha samma plantor mera än 4 år, ty eljes bli bären små. De gamla plantorna med de tjocka, träaktiga rötterna kastas bort och nya planteras i stället. Vill man undvika att plantornas mesta kraft utnyttjas för danande av de omtalade revorna, må de flesta av dem bortskäras för att få nya plantor.

Rabarber trivas bäst på ett fuktigt ställe och behöva mycken och stark gödsel. Då också rabarbern är en planta som tar mycken plats i anspråk, har du nog av en eller högst två, som köpas hos en trädgårdsmä-

stare. Innan de utplanteras, grävas stora hål i jorden och ett par skyfflar latrinsgödning läggs först ner, varefter påskyfflas något jord, plantan nedsättes, jorden utjämnas och vattnas väl. Första året bör man inte taga några stjälkar, ty plantan måste få tid på sig att växa sig kraftig. Det andra året kan rabarbern skattas. Man griper om stjälken och rycker upp den så, att stjälken lossnar utan att brytas.

XVIII.

Prydnadsväxter.

En rabatt bör förbehållas de vackraste blommorna, och för att samlingen alltid skall taga sig bra ut, måste nya plantor ständigt ersätta dem, som avblommat. Därför är det nödvändigt att ha en säng, vari dessa nya plantor kunna stå tils de äro färdiga att slå ut i blom och planteras å praktrabatten. Ju mindre denna är, desto vackrare och mera utsökta måste också de plantor vara, som därför avsetts. De största sättas i mitten och de mindre däromkring. Därvid kommer var planta till sin rätt, och den ena tager icke ljuset från den andra, som förhållandet blir, när man sätter stora och små plantor om varandra. I det följande skola nämnas en del buskar och plantor, lämpliga för den lilla trädgården.

Av buskväxter ha vi först och främst röd och vit syrén — bli omkring 3 meter höga, med välluktande blommor.

Snöbollsbusken blir över meterhög, får på hösten vita bär.

Jasminen, över meterhög, vita, starkt doftande blommor.

Caronilla Emerus, över meterhög, mörkgröna blad, gulröda ärtblommor.

Guldrägn, 4 meter, gula, sköna blomklasor.

Cydonia japonica, över meterhög, vackra, eldröda äppelblommor.

Spiræa, över meterhög, röda och vita blommor.

Röd, vit och gul ribes, ett par meter höga, blomma tidigt om våren.

Trädartade pionen, meterhög, stora, röda blommor.

Rosen, som utmärker sig med sina vackra, välluktande blommor, bör aldrig saknas i blomstergården. Det ges flera arter av denna planta, växlande till storlek, färg och doft. Av de vanligaste arterna kunna nämnas röda och vita mossrosen, gula persiska rosen, månadsrosen, terosen och Hermosarosen, av vilka den sistnämnda blomstrar hela sommaren.

Remontantrosorna utmärka sig genom sin storlek, sin vällukt och vackra färg. De blomma samtidigt med de andra rosorna

i juli och blomma åter i september till långt in i november.

Gloire de Dijon har stora gula blommor. Rosorna fordra god jord. Vid planteringen bör läggas gödning i botten av planteringsgropen. För att frosten icke skall förstöra rosorna omlindas isynnerhet topparna vid vinterns början med ett tjockt lager halm.

Av plantor, sammanfattade under benämningen *lökar*, kunna nämnas: Hyacinter, tulpaner, påsk- och pingstliljor samt krokus. Vill du ha en rabatt med de plantorna, måste du gå till väga på följande sätt: På platsen för den blivande rabatten gräves jorden bort, så att där uppstår en 10 cm. grop av rabattens areal. Så lägges i gropen ett gott lager väl brunnen gödsel, varpå jorden gräves djupt, så att all gödseln blir täckt. Jorden krattas nu jämn, och lökarna läggas ovanpå den krattade jorden, 10—12 cm. från varandra i en ring, t. ex. en ring krokus, innanför den en ring tulpaner, innanför den en ring hyacinter. Lökarna täckas därefter med den uppkastade jorden, som utjämnas, och rabatten är färdig. Denna anläggning utföres i oktober.

Av *andra blomsterplantor* kunna nämnas: Röd och vit Helleborus, julrosor, som blomma under snön vid jultiden. *Viola matronalis* med välluktande vita blom-

sterax. Nattviolen med oansenliga blommor, dofta starkt efter solnedgången. Studentnejlikan med vita eller röda blommor. Vita liljan, tigerliljan, brandliljan och många andra arter av liljor omplanteras i augusti, delas och planteras strax, under det man tillser att rötterna ej skadas. Dubbel riddarsporre, röd, blå och vit akleja. Georginen med stora dubbla blommor och gula, vita, röda, bruna eller violetta teckningar. Georginens rotknölar kunna sättas i blomkrukor i mars eller april, för raskare utvecklings skull, när de utplanteras i maj så fort nattfrosten upphört. Dessa plantor böra bindas vid käppar, för att ej brytas i blåsväder. Så snart frosten svett toppen av georginerna, tas rotknö-larna upp, vidhängande jord avlägsnas, och rotknö-larna gömmas över vintern på ett torrt och frostfritt ställe. Borstnejlika och trädgårdsnejlika äro vackra och väl-luktande blommor, som kunna erhållas av frön. Låg skotsk stockros med talrika dubbla blommor bör sås varje år, då de i regel gå ut om vintern.

Ettåriga blomsterväxter sås varje år antingen i lådor, som stå inne, eller på växtstället. I låda eller drivbänk sås i mars eller april: Lövkojor, astrar och styvmorsblommor. Fröet skall knappast vara täckt av jord, när det såtts. Lövkojfrö täckes hälst med torr sand. De unga växterna omplanteras i krukor och utsättas i maj

på sina platser i trädgården. På växtplatsen sås de i det följande nämnda planter — de kunna också behandlas som de ovan omtalade — amaranten, med röda, vita eller bruna ax; lejonanden är tvåårig, men kan dock, tidigt sådd, blomma första året; violett, vit och gul *Centaurea* (kornblomma); *krysantemum*, gula, vita, röda och brunaktiga arter; dubbel riddarsporre; kinesisk nejlika, varav finnes en mängd enkla och dubbla arter; evighetsblommor; hög, ljusblå lupin; femfläckig *mi-mulus*. (Ett örtsläkte av naturliga familjen *Personatæ*. Tillhör de varmare jordbältena. Flera arter odlas i våra växthus och trädgårdar för de ofta vackert färgade och tecknade blommorna). »Jungfrun i det gröna», med vita blommor; vallmo, varav en del med stora och präktiga blommor; röda bovetet; storblommig, välluktande reseda; låg, krypande eller slingrande *Nasturtium* med vackra blommor; dubbla bruna och gula sammetsblommor; majs är en stor och vacker planta, som tager sig mycket bra ut t. ex. mitt i en rabatt.

Frön till dessa planter köpas hos trädgårdsmästaren — gör ett passande urval av de nämnda. Hos trädgårdsmästaren kan man också köpa små kraftiga planter till utsättning, t. ex. flera arter fuchsior, järnört (verbener), pelargonier och heliotroper. Dessa planter kosta en 10 öre stycket, och de blomma hela sommaren, intill frostens tid.

Av slingerväxter, ägnade för dekorerings av väggar, omkring lusthuset, kunna humle och vildvin. Rosenbönor kunna också nytjas till lusthuset, men humle och vildvin, isynnerhet det sistnämnda, äro dock att föredraga, då de äro fleråriga och täcka bättre än rosenbönan. Vildvinet förökas lätt genom sticklingar.

XIX.

Vildväxande plantor.

Ehuru frö och plantor vanligen fås billigt, kan det ej vara ur vägen att veta huru man skall få sådana gratis. I skog och mark, på ängar och i liknande lokalteter finnas nämligen många vackra vildväxande plantor, som det kan vara mödan värt att plantera i sin trädgård. Låt oss tänka på t. ex. den vackra nunneörten (*Corydalis*) med dess röda, violetta eller vita blommor. Den finnes tämligen allmänt i skogarne och blommar i maj. Gullvivan med dess många trattformiga blommor och vackra gröna blad finnes likaledes i skogarne och blommar i maj eller juni. Liljekonvaljer med små, vita välluktande klockformiga blommor. Stor konvalj med många, nedhängande vita blommor. Ekorrhäret (*Majanthemum*) med fina, små, vita blommor. Utom dessa nämnda

skogsväxter kunna vidare märkas skogsfiblan (*Hieracium*) gul, lungört (*Pulmonaria*) violett, anemonen, vit, gul och blå, svalörten.

I fuktiga skogsdalar finnas dessutom flera vackra arter ormbunkar.

På ängarna finnas förgätmigej, spiræa (mjödörten), nyckelblomstret, kabbelekan, humleblomstret (*Geum*), slätterblomman (*Parmacia*) och många andra.

På sandiga fält finnas: smalbladiga hökfiblan, evighetsblomstret, gula måran (*Gallium*), förgätmigej, stenbräcken (*Saxifraga*), hundviol (*Viola canina*), styvmorsblomma, harklöver (*Trifolium*) o. s. v.

I närheten av hus och byar finnas: vallörten, fingerborgen, vallmon, månviolen, fältviolen, såpnejliken, bolmörten (giftig), myntan, luktviolen o. s. v.

Vidare kunna av vildväxande plantor, anträffbara å andra ställen, nämnas: blåklinten, riddarsporren, gula och vita prästkragen, röd- och vit-plistern, gulsporren, johannisörten, oxtungan (*Anchusa*), ärenpris (*Veronica*), nävan (*Geranium*), cikorian, flera tistelarter, kardborren, centaurean, blåelden, potentillan, småborren, käringtanden, busktörnet, vickern, blåklockan o. s. v.

För att anförda plantor skola trivas i trädgården, må man sörja för att de få en jordmån att växa i, liknande den, som de äro vana vid.

Vill man sålunda i sin trädgård odla skogsblommor, må därtill utses ett ställe, som ej är för starkt utsatt för solen, hälst emellan träd eller höga buskar. Jorden gräves bort en 12 cm. djupt och i stället för den uppgrävda jorden påfylles skogsjord.

För plantor, som växa på sandjord, måste man ha sandjord, och vill man odla ängsblommor, må man plantera dem i lägsta delen av trädgården och sörja för att jorden där alltid är fuktig.

Iakttag man dessa mått och steg, skall det nog lyckas att få en trevlig, liten trädgård, vari även de vackraste av Floras äkta svenska barn kunna stå sida vid sida. Då det i allmänhet fordras mera omtanke för att odla våra vilda plantor, vilka dock i finhet och skönhet fullt ut kunna mäta sig med de vanliga egentligen s. k. trädgårdsblommorna, skall du ha så mycket större nöje om det lyckas för dig. Men det första vilkoret är: Undersök noga plantans växtplats och låt henne få samma betingelser i din trädgård som hon hade i sin frihet. Vid omsorgsfull skötsel kan det då lyckas dig t. o. m. att förädla den vilda plantan, så att hon blir både vackrare och kraftigare än den var förut.

XX.

Uppbindning.

Plantor med lång och tunn stam bindas vid pinnar, som sålunda stödja dem

och skona dem från att brytas av blåsten. Slingerväxter äro försedda med gripare, med tillhjälp av vilka de hålla sig fast vid grenar eller murar. Sålunda har murgrönan små luftrötter och vildvinet korkskruvsformade trådar att hålla sig fast med. Humle och vinda sno sig kring grenar och dylikt. Vill man ha dessa plantor att växa i en viss riktning, så att de täcka t. ex. en vägg eller ett lusthus, så binder man dem i önskad ställning. Segelgarn duger inte till uppbindning, ty det skär sig in i plantorna och gör dem illa. Trädgårdsmästaren begagnar för ändamålet bast, och då sådan inte är dyr att anskaffa, bör du vid behov ha tillgång till sådant materiel.

Vill man ha en ansenlig gren böjd på ett visst sätt, så att den t. ex. skall skygga taket på ett lusthus, fordras emellertid ett starkt snöre, men för att detta ej skall skada grenen, omgjordas denna med en tygremsa, omkring vilket snöret fästes i en stor ögla.

XXI

Ränsningen.

För att trädgården skall se ordentlig ut, och för att plantorna skola trivas, måste allt slags ogräs hållas borta. Med ogräs förstås alla växter, som komma dit av sig

själva, t. ex. genom att vinden ditför vilda växters frön, så att de spira upp i trädgården. Alltid innästla sig sålunda nässlor, maskros och gräs i allmänhet — ryckas de ej upp, så ta de överhand. Därför måste trädgården ideligen ränsas — inte blott genom att rycka toppen av ogräset — det växer då upp igen — det måste upp-ryckas med roten. Kan du ej komma åt med figrarna, tag då en pinne eller en kniv till hjälp. Svåra ogräs äro maskrosen och vindan, ty deras rötter gå djupt ned och äro till följd därav vanskliga att upptaga. Än värre blir det, om man låter ogräset stå så länge att det sätter blomma och frö — då skall snart nog hela »trädgården» vara upptagen av dessa snyltgäster. Passar du på att ränsa bort ogräset efter som det yppar sig, är det inte svårt att hålla trädgården ren — men får ogräset övertaget, då blir ränsningen ett mycket besvärligt arbete.

XXII.

Vattningen.

För att trivas fordra alla plantor ljus, värme och fuktighet. Därav följer att det ej duger att anlägga trädgården i en mörk lokalitet mellan höga hus, där ej solen skiner. Trädgården måste förläggas till en plats, dit solen utan konstladd

hinder kan nå och giva växterna ljus och värme, men som detta icke är alt, måste fuktighet till — därför, har det på en tid ej rägnat och jorden till följd därav är vorden torr, så måste du vattna.

En vattenkanna med stril är därför en nödvändighet i trädgården. Strilen gör att vattnet strömmar ut i fint regn, som också befriar bladen från dam och ohyra, varemot en grov vattenstråle lätt bräcker de små, späda plantorna.

Jorden skall helst alltid vara litet fuktig, men därav följer icke att den skall förete stora pölar.

För mycket vatten är nämligen också skadligt för de flesta plantor — i den då sura jorden ruttna de. I synnerhet under torra och varma tider vattnar man, men inte med kallt brunnsvatten, ty därav avkylas växterna alt för starkt. För att ge vattnet en passande värmegrad rekommenderas att fylla ett kar med vatten och låta det stå dagen över i solen, varigenom det får samma värmegrad som luften och förträffligt ägnar sig till att vattna med.

XXIII.

Fruktträd och bärbuskar.

Då fruktträdens och bärbuskarnes odling kräver mycken erfarenhet, mycken övning i behandlingen och mycket utrymme,

ägna de sig näppeligen för en så liten trädgård som vår. Endast en sak skall här sägas angående dessa plantors vattning. Det nyttar till intet att vattna ett träd eller en buske tätt vid stammen — vattnet kommer nämligen då icke de små rötterna till godo, men det skadar stammen och kommer den att ruttna. De finaste rötterna finnas under kronans yttersta krets — därför måste man vid vattningen vandra runt om stammen under kronan. På samma ställe nedgräves gödseln, när man gödslar om trädet.

XXIV.

Trädgårdens fiender.

Den, som har en trädgård, upptäcker snart att han har fiender, som efter bästa förmåga skada plantorna och träden. Dessa fiender äro insekterna och deras larver — vill man ha sina plantor i fred, måste man fördriva de objudna gästerna.

Ollonborren är en av dem, och dess tjocka, krokiga, vita larver ser man ofta vid grävningen i jorden. Dessa larver leva således i jorden, och mycken förtret göra de genom att äta plantornas rötter. Som utvecklad insekt äter ollonborren trädens blad och är till följd därav mycket skadlig. Anmärkas må att hönsen med stor aptit äta dessa larver.

Bladlössen göra likaledes stor skada genom att suga saften ur plantornas blad och stänglar, så att de vissna och dö. Nästan var planta har sin art, och då de föröka sig onaturligt starkt, får man lov att vara på sin vakt emot dem. Ett bra medel mot bladlöss är att överspola plantorna med vatten och strö snus på dem.

Fjärilslarver, kålmaskar, äta med stor begärlighet av plantornas blad. Några, de s. k. vecklarne, hoprulla eller veckla ihop bladen. Alla äro mycket skadliga.

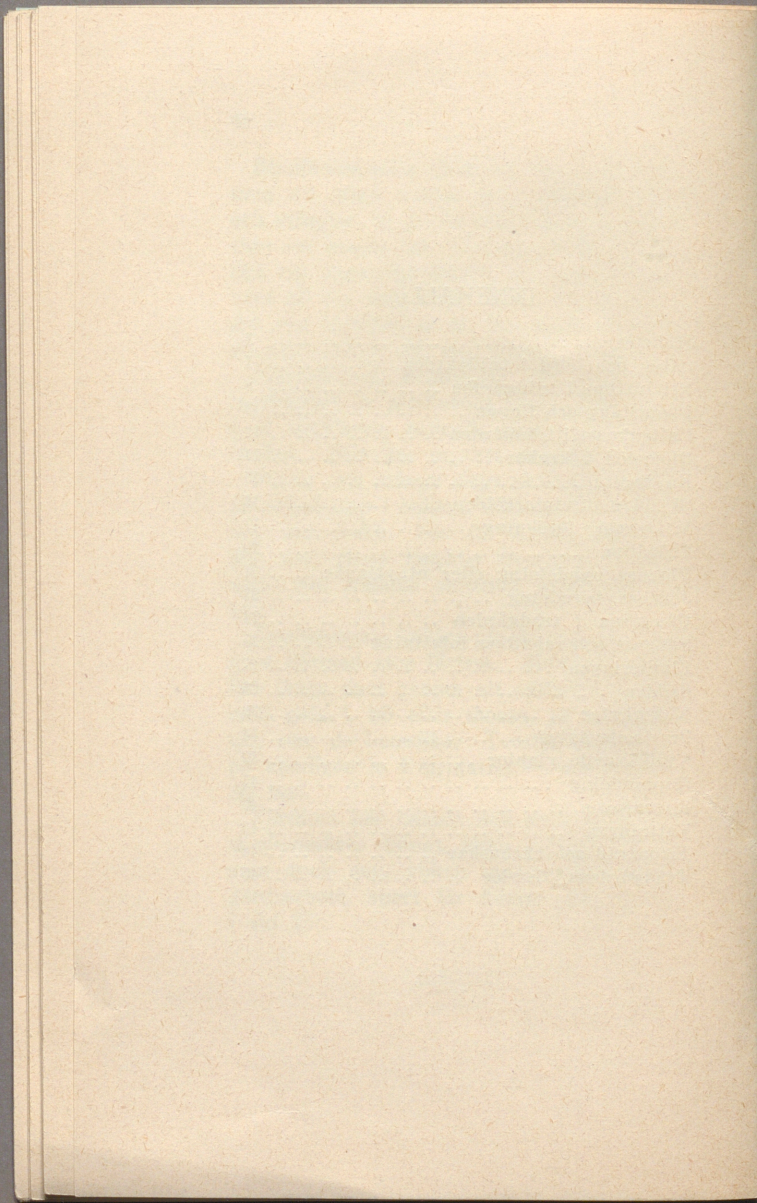
Myror och många slags skalbaggar krypa också upp i träden, ödeläggande blommor och frukt. För att skydda fruktträden mot dessa insekter överstryker man varje vår trädens stammar med kalkvatten.

Tvestjärtarne förtära plantornas blad och göra därmed stor förtret. Man kan dock lätt fånga dem genom att sätta ut strutar med gräs i, hö eller mossor, på de plantor, som de hemsöka. Tvestjärtarne krypa nämligen in i strutarna — och då äro de fast.

Förutom här nämnda och mest allmänna skadeinsekter finnas ännu många andra, som dock den, vilken sysslar med trädgårdsarbete, snart lär känna och ta sig i akt för.

INNEHÅLL:

Staketet	3
Säten och bord i trädgården	7
Ett lusthus i trädgården	8
Flaggstång och flagga	9
Vattenkonst i trädgården	12
Blomstöd i krukor	14
En kratta	15
Skydd mot vinterkölden	16
Växternas förökning	17
Fröodling	20
Planens uppdelning eller utnyttjande	21
Jordens beredning	23
Gångarna i trädgården	24
Sängars och rabatters infattning	25
Planteringen	27
Sådden	28
Köksväxter	30
Prydnadsväxter	34
Vildväxande plantor	39
Uppbindning	41
Ränsningen	42
Vattningen	43
Fruktträd och bärbuskar	44
Trädgårdens fiender	45

schreiner
Group

84_884

